

საქართველოს რეგიონული იდენტობის პოლიტიკური ეკონომია

ევროპული ინტეგრაცია და
სამართლებლო
ეკონომიკისა და ბიზნესის
აქტუალური პრობლემები
გლობალიზაციის
თანამედროვე პირობებში

საერთაშორისო სამეცნიერო-
პრაქტიკული კონფერენცია

თეორია, მეთოდოლოგია,
სისტემური პრობლემები

მიხაილ თოქაჯიშვილი

ეკონომიკის მცნიერებათა დოქტორი,
საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის
სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

საკვანძო სიტყვები:

საქართველო, იდენტობა, ინტეგრაცია

შესავალი

ეკონომიკურ და ინსტიტუციონალურ განვითარებასთან ერთად სულ უფრო რთულდება რეგიონული ინტეგრაცია ცენტრალურ კავკასიაში. საქართველო მეზობელ ქვეყნებთან – სომხეთთან, აზერბაიჯანთან, რუსეთთან და თურქეთთან – დააკავშირებულია გეოგრაფიული და სავაჭრო ურთიერთობებით. თუმცა ეს ურთიერთობები შეზღუდულია ქვეყნებს შორის არსებული პოლიტიკური და ინსტიტუციური გაუცხოებითა და სეპარატისტული ტერიტორიების არსებობით. საქართველო ქმნის ღია ბაზარს მეზობელ ქვეყნებთან, რათა ხელი შეუწყოს კაპიტალის, საქონლისა და მომსახურების ნაკადების თავისუფალ მოძრაობას და რეგიონში საგარეო ეკონომიკური პოლიტიკის კოორდინაციას. ეკონომიკური ბარიერები შექმნილია ძირითადად ეთნო-პოლიტიკური წინააღმდეგობებისა და დაპირისპირებული პოლიტიკური ვექტორების გამო, რომელმაც ცენტრალური კავკასიის რეგიონში კონფლიქტური ტერიტორიები წარმოქმნა.

ჩვენი მიზანია, დავახასიათოთ საქართველოს რეგიონული იდენტობის განმსაზღვრელი ფაქტორები, გეოპოლიტიკური როლი

და საქართველოს რეგიონული თანამშრომლობის პოლიტიკა; განვსაზღვროთ თუ რა გავლენას ახდენს დანაწევრებული საგარეო ვაჭრობა კავკასიაში, რუსეთთან გართულებული ურთიერთობები და ტერიტორიების სეპარატისაცია საქართველოს განვითარებაზე. ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია ინტეგრაციის ეკონომიკურ კონტექსტზე.

საქართველოს რეგიონული იდენტობის განმსაზღვრელი ფაქტორები

საქართველოს რეგიონული იდენტობა დაკავშირებულია მის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ როლთან სამხრეთ კავკასიაში, ინტეგრაციის მიმართულეებთან ევროკავშირთან და მეზობელ ქვეყნებთან ურთიერთობებთან. საქართველოს, როგორც კონფლიქტური ტერიტორიების არენა და მისი წინააღმდეგობები რუსეთთან მეტყველებს რეგიონის სოციალური და ტერიტორიული განვითარების რთულ ხასიათზე. ეს დაბრკოლებები ქმნიან საქართველოს რეგიონული იდენტობის დეტერმინანტებს.

საერთაშორისო პოლიტიკურ პროცესებს,

რომელსაც კავკასიის ქვეყნები აწარმოებენ, არ გააჩნია საერთო მიზნები და ღირებულებები რეგიონში ერთიანი ეკონომიკური სტრატეგიის გლობალიზაციის კონტექსტში. ცენტრალური კავკასია, როგორც ფორმალური რეგიონი, არის “რეგიონული ანარქიული საზოგადოება” [Hettne 1996]. იგი წარმოადგენს განვითარების ვექტორების წინააღმდეგობას, რომელიც აბრკოლებს ინტეგრაციის პროცესებს.

კავკასიაში სახელმწიფოთაშორისი ურთიერთობებისთვის დამახასიათებელია განვითარების განსხვავებული პოლიტიკური და ეკონომიკური ვექტორები: ა) საქართველო-აზერბაიჯანი და თურქეთი, ბ) საქართველო – სომხეთი რუსეთი და გ) რუსეთი-სომხეთი-ირანი. ეს ვექტორები, ასახავს რეგიონული პროცესების რთულ გარემოს კავკასიაში.

რუსეთთან დაძაბული პოლიტიკური ურთიერთობები, განცალკევებული ტერიტორიები და სოციალური და ეკონომიკური საჭიროებები განაპირობებენ საქართველოს მთავარი ვექტორი წარიმართოს ევროპასთან რეგიონული თანამშრომლობისაკენ. საქართველო ცდილობს ჰქონდეს ღია და დივერსიფიცირებული ურთიერთობები ევროკავშირთან, რომელიც ხელს შეუწყობს მისი განვითარების მოთხოვნებს. ევროკავშირსა და საქართველოს ურთიერთობებში ინსტიტუციური და ეკონომიკური განვითარება და წინსვლა განსაზღვრავს საქართველოს რეგიონულ იდენტიფიკაციას. საქართველო ცდილობს, გახდეს ევროპის ნაწილი და განეწიანდეს ევრო-ატლანტიკურ სტრუქტურებში, რადგან, ამ გზით, საქართველოს შეუძლიან გადარჩეს და გააგრძელოს დემოკრატიზაციის პროცესი [Rondeli 2010: 307]. საქართველო მიიღებს კონკრეტულ სარგებელს ევროკავშირთან თავისუფალი ვაჭრობისა და ეკონომიკური, ინსტიტუციური, სამართლებრივი და ტექნოლოგიური ბაზის რეფორმირების სფეროში. ამით იგი გააუმჯობესებს თავის კონკურენტუნარიანობას და ევროკავშირთან ინტეგრაციის დონეს.

საქართველო არის ერთადერთი ქვეყანა ევრაზიაში, რომელიც ძალიან ახლოს მივიდა ევროკავშირის რეგიონებთან და ჩაერთო მის ინტეგრაციულ პროცესებში. ეს განმტკიცებულია ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა (AA) და მისი ნაწილის – DCFTA მოთხოვნების შესაბამისად. ამით იგი უზრუნველყოფს თავის ეკონომიკურ

განვითარებასა და პოლიტიკურ სტაბილურობას.

საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა კავკასიაში, რომელიც ყველა მიზნობელ ქვეყნებთან ანვითარებს სხვადასხვა ფორმის რეგიონალიზმს: სოციალურ და ეკონომიკურ თანამშრომლობას, სახელმწიფოთაშორის თანამშრომლობას და რეგიონული ინტეგრაციასა და თანამშრომლობის ქსელს [Hurrell 1995: 39-45]. საქართველოს ეს როლი ცენტრალურ კავკასიაში და ევრაზიის კონტინენტზე განსაზღვრავს მის რეგიონული მნიშვნელობას და იდენტობას. ეს უკანასკნელი, ეკონომიკური თვალსაზრისით, ეფუძნება სავაჭრო და ეკონომიკურ ინტეგრაციას.

საქართველო არის დასავლეთსა და სამხრეთს შორის ხიდი როგორც ეკონომიკურად, ასევე პოლიტიკურად. მას აქვს პერსპექტივები გახდეს ჩრდილოეთსა და აღმოსავლეთს შორის დამაკავშირებელი ქვეყანა. კონკრეტული გეოგრაფიულ არეალში მისი საერთო ტენდენციაა ინტერესების თანხვედრის ხელშეწყობა ყველა მიზნობელ და პარტნიორი ქვეყნებთან ვაჭრობის ლიბერალიზაციის გზით და ღია რეგიონალიზმის გატარებით საგარეო პოლიტიკაში [Bergsten 1997]. ამ ფუნქციის გაძლიერება საქართველოს გლობალური იდენტობის მნიშვნელოვანი ამოცანაა. თუმცა, მოუწესრიგებელი ურთიერთობები საქართველოს სეპარატისტულ რეგიონებთან და რთული ურთიერთობები რუსეთთან, აფერხებს მის, როგორც ახლად აღმოცენებული და განვითარებადი რეგიონალური მოთამაშის როლს.

რეგიონული თანამშრომლობა და დაპირისპირება: ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარების ვექტორები

გასული 20 წლის განმავლობაში, საქართველოს ჰქონდა ეკონომიკის აღმავლობის, სისტემური რეფორმებისა და დაცემის პერიოდები. საქართველოში გატარდა მრავალი რეფორმა ეკონომიკის რეორგანიზაციის, ლიბერალიზაციისა და სავაჭრო წესების გამარტივების მიმართულებით. გამარტივდა თავისუფალი კონკურენციის ბარიერები. დაიდო თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულებები მიზნობელ ქვეყნებთან. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ საქართველოს აქვს ყველაზე დაბალი

ტარიფი მსოფლიოში. საშუალოდ MFN ტარიფი 1.4 პროცენტია – იხ.: [http://www.wto.org/english/thewto-e/countries-e/georgia-e.htm]. მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეულ წინსვლას ჰქონდა ადგილი ეკონომიკური ინტეგრაციის მიმართულებით, ცენტრალურ კავკასიაში არსებული „გაყინული“ ეთნიკური და პოლიტიკური კონფლიქტები და იზოლირებული შიდა ბაზრები განაპირობებენ რეგიონის დაბალი კონკურენტუნარიანობას [Tokmazishvili 2014].

ცენტრალურ კავკასიაში სავაჭრო და ეკონომიკური ურთიერთობების სტრატეგიული ვექტორებია: 1. საქართველოსთვის – დასავლეთი და ევროკავშირთან თავისუფალი ვაჭრობა; 2. სომხეთისთვის – რუსეთთან ერთობლივი საბაჟო კავშირი (ევრაზიის ეკონომიკური კავშირი). 3. თურქეთი და აზერბაიჯანი როგორც საქართველოს მთავარი ეკონომიკური პარტნიორები და კონკურენტები ქართულ ბაზარზე.

სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის პოლიტიკური კონფლიქტის გამო საქართველოს ბაზარი გახდა ერთადერთი ადგილი, სადაც ორმხრივი და მრავალმხრივი სავაჭრო და ეკონომიკური ურთიერთობები წარმოიშვა. ამავდროს, იმის გამო, რომ ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტები არსებობს აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, საქართველოს ბაზარი წარმოადგენს დანაწევრებულ ეკონომიკურ ერთეულს.

ურთიერთობები საქართველოსა და აზერბაიჯანს შორის მუდმივად ვითარდება და ფართოვდება. აზერბაიჯანი საქართველოს მეორე სავაჭრო პარტნიორია თურქეთის შემდეგ.

ამასთან, საქართველოს ევროკავშირთან პოლიტიკური და ინსტიტუციური ინტეგრაციის გაღრმავებასთან ერთად ხდება მისი რუსეთიდან ეკონომიკური გაუცხოება და რუსულ ბაზრებზე დამოკიდებულების შემცირება, მიუხედავად იმისა, რომ ორივე ქვეყანას აქვს ტრადიციული ურთიერთობები, რომელიც შეიქმნა მრავალი საუკუნის განმავლობაში და ახასიათებთ მსგავსი მოხმარების კულტურა.

რუსულ ბაზარს აქვს განსხვავებული ეკონომიკური როლი ცენტრალური კავკასიის ქვეყნებში. იგი კარგავს თავის პოზიციას საქართველოში. მისი როლი დროთა განმავლობაში მცირდება, მაგრამ იგი ინარჩუნებს წამყვან როლს სომხეთსა და აზერბაიჯანში. დღეისა-

თვის საქართველოსა და აზერბაიჯანის საგარეო სავაჭრო ბრუნვაში რუსეთის წილი 6-7.5%. ეს წილი ოთხჯერ უფრო მეტია სომხეთში [www.stat.gov.az; www.geostat.ge; www.armstat.arm].

ბოლო წლების განმავლობაში, მიუხედავად იმისა, რომ სერიოზული პოლიტიკური უთანხმოებები და კონფლიქტებია რუსეთთან, რუსეთთან სავაჭრო ურთიერთობმა მიიღო ახალი დინამიკა. 2013-2016 წლებში რუსეთთან ორმხრივი ვაჭრობა გაორმაგდა. თუმცა რუსული ბაზარი დარჩა არასანდო და სარისკო ბიზნესისთვის.

საქართველოს ევროკავშირთან ინტეგრაციას თან სდევს რადიკალური რეაქცია მოსკოვში. არსებობდა იმის შიში, რომ მოსკოვი რეაგირებდა საქართველოს ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებაზე ისევე, როგორც უკრაინაში, მაგრამ საბედნიეროდ, ეს არ მოხდა.

საქართველოს რუსულ ბაზრებზე ყოფნა დამოკიდებული გახდა იმაზე, თუ რამდენად აღიქვამს მოსკოვი თბილისის პოლიტიკურ ქცევებს. ეს ქმნის რუსეთის ბაზარზე გაურკვევლობას. თავისუფალი ვაჭრობის მანიპულირება გახდა პოლიტიკური უკმაყოფილების საგანი, რომელიც აიძულებს საქართველოს ეძებოს დივერსიფიკაციის გზები.

ერთ-ერთი ახალი ეკონომიკური მოთამაშე ცენტრალურ კავკასიაში გახდა თურქეთი. იგი საქართველოში არის შიდა სამომხმარებლო ბაზრის ლიდერი. მისი სავაჭრო წილი იზრდება საქართველოს რეგიონებში, მათ შორის, აფხაზეთის ტერიტორიაზე. მიუხედავად იმისა, რომ თურქეთი აღიარებს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობასა და მის კანონმდებლობას, მისი ვაჭრობა აფხაზეთის ტერიტორიაზე არალეგალურ ხასიათს ატარებს.

ბოლო წლებში საქართველოს ეკონომიკური ურთიერთობები ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან თანდათან გაფართოვდა. ეს კავშირები ძალიან მგრძობიარეა კავკასიის ქვეყნებისთვის. იგი ხელს შეუწყობს საინვესტიციო შესაძლებლობების გაზრდას, სხვა მეზობელი ქვეყნების შესვლას ევროპულ ბაზრებზე საქართველოში დამზადებული პროდუქციის სახელწოდებით: „წარმოებულია ევროპაში“. იგი არის ინსტიტუციონალური ინსტრუმენტი მოიზიდოს სხვა ქვეყნები.

გაჩნდება კითხვები, თუ რამდენად განხორციელდება ინსტიტუციური ჰარმონიზაცია,

სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი

არასატარიფო ბარიერების მოთხოვნების დაკმაყოფილება, ადგილობრივი წარმოების რეკონსტრუქცია და სხვ, რომელიც ევროკავშირთან ინტეგრაციის აუცილებელი წინაპირობაა.

იმ შემთხვევაში, თუ რეფორმების ტემპი და წარმოების რადიკალური გადაიარაღება არ განხორციელდა, ევროკავშირთან ურთიერთობის მოსალოდნელი სარგებელი მიზერული იქნება, თუმცა იგი არ იქნება ნეგატიური.

საქართველოს რეგიონალურ იდენტობას განსაზღვრავს ის, თუ როგორ დაუკავშირდება ევროპასთან ინტეგრაციის პოლიტიკა ევრაზიის ეკონომიკური კავშირის (EAEU) შექმნას. დღეისათვის, ევრაზიული კავშირის ვაჭრობის რეჟიმები და მოთხოვნები (სტანდარტების) ბუნდოვანია. ნათელია მხოლოდ, რომ EAEU-ში არსებებს მაღალი სატარიფო და არასატარიფო ბარიერები მისი არანევრი ქვეყნებისათვის, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს კავკასიის ბაზრის შემდგომი ფრაგმენტაცია. ეს ინსტიტუტი შეიქმნა იმისათვის, რომ თავიდან აიცილონ ევროკავშირთან კონკურენცია. ამ მიზნით გათვალისწინებულია ერთიანი მონეტარული ზონის შემოღებაც. რუსეთის ენერგეტიკული მიმზიდველობა არის ამ ზონაში გაერთიანებული ქვეყნების ცდუნება. რუსეთის ექსპერტები აღიარებენ, რომ EAEU შექმნით რუსეთმა შესაძლოა დაკარგოს ზოგიერთი შემოსავლები ჰიდროკარბონატების რესურსებიდან, მაგრამ სანაცვლოდ, კომპენსაციის სახით, რუსეთს ექნება გარკვეული უსაფრთხოების, გეოპოლიტიკური და პოლიტიკური დივიდენდები.

ასეთმა ზონამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს საქართველოს განვითარებაზე, განსაკუთრებით მის ურთიერთობაზე სომხეთთან და რუსეთთან. კავკასიის ბაზრების იზოლაციის, გაურკვევლობისა და არასტაბილურობის შედეგად საქართველოს სავაჭრო დივერსიფიკაცია ევროპული მიმართულებით მნიშვნელოვნად არბილებს ახალ რისკებს.

ამკარაა, რომ DCFTA და EAEU არის ორი დაპირისპირებული ვექტორის ცენტრალურ კავკასიაში. დღეისათვის არ არსებობს ამ სავაჭრო ზონების შეთავსების მცდელობაც კი. ეს კი იწვევს კავკასიის ქვეყნებში სავაჭრო ურთიერთობების კიდევ უფრო მეტად იზოლაციას. EAEU არ არის საქართველოს სტრატეგიული გზა, რადგან მიიჩნევა, რომ “თანამედროვე გლობალურ მსოფლიოში ევრაზი-

ანიზმის რეალიზაციის ეკონომიკური მოდელი არის უტოპიური კონცეფცია, ხოლო EAEU ეკონომიკური მოდელი თავისთავად არა მხოლოდ არასტაბილურია, არამედ არაადექვატურიც” [Papava 2016: 7].

საქართველო არის ორი გლობალური ინტერესის დაპირისპირების ადგილი. რუსეთი ევრაზიული კავშირის გარდა სეპარატისტული ტერიტორიების გამოყენებით ცდილობს, თავისი უსაფრთხოების კონცეფციის განხორციელებას. მაშინ, როდესაც ევროპული მიმართულება გულისხმობს ეკონომიკურ თანამშრომლობას, ბაზრების გახსნა და დემოკრატიული ცვლილებების განხორციელებას. საქართველო არის რუსეთის პოლიტიკის „სასანიჯი ქვა“ სხვა დანარჩენი ქვეყნებისათვის. სწორედ ამიტომ მოახდინა მან ტერიტორიების ოკუპაცია, რომელიც ეკონომიკურად მისთვის არამომგებიანია. რუსეთის სამხედრო ხარჯები და ფინანსური ინექციები, რომელიც ამ ტერიტორიების შენარჩუნებას ხმარდება, მნიშვნელოვნად აღემატება იმ სარგებელს, რომელსაც იგი „ტერიტორიული იპერიალიზმის“ სურვილის დაკმაყოფილებით ღებულობს. მოსკოვის “დამოუკიდებელ სახელმწიფოებად აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის აღიარების” პროექტი სრულიად არამომგებიანი ეკონომიკურად, ხოლო მისი ხისტი პოლიტიკა უარყოფითად მოქმედებს მის საერთაშორისო იმიჯზე.

სატრანსპორტო და ენერგეტიკული დერეფნების რეგიონალური ბავლიანა

“ენერგეტიკული ხიდის” და სატრანსპორტო დერეფნის როლი ცენტრალურ კავკასიაში განსაზღვრავს საქართველოს რეგიონულ მნიშვნელობას და მის საერთაშორისო ეკონომიკურ ფუნქციას. გეოპოლიტიკურად, საქართველოს აქვს ყველაზე ხელსაყრელი პოზიცია ცენტრალურ კავკასიაში. დღეისათვის იგი სამი ძირითადი სატრანსპორტო მარშრუტების ოპერაციით აკავშირებს აღმოსავლეთსა და დასავლეთს. ეს გზა არის რუსეთის კონტროლირებადი მილსადენების ალტერნატიული ვექტორი. საქართველოს აქვს პოტენციალი, გახდეს ჩრდილოეთ – სამხრეთის ვექტორის დამაკავშირებელი ქვეყანა, რომელმაც შეიძლება დაუკავშიროს რუსეთი ირანს სომხეთის გავლით ან ირანი დაუკავშიროს ევროპას აზერბაიჯანის გავლით.

დასავლეთის ქვეყნები და ევროკავშირი დაინტერესებულნი არიან ნავთობისა და გაზის მინოდების დივერსიფიცირებული ვექტორებით. საქართველო, როგორც ენერგეტიკული ხიდი, როგორც დასავლეთის, ასევე რუსეთის ინტერესების სფეროშია მოქცეული.

ენერგეტიკული რესურსების მინოდების აზერბაიჯანი-საქართველო-თურქეთის ვექტორი არსებითად ხელს უშლის რუსეთის დომინანტურ პოზიციას ამ რეგიონში და ემსახურება ევროკავშირის მიზნებს. რუსეთი ცდილობს, რომ მოიპოვოს კონტროლი რეგიონში, მათ შორის სამხედრო ძალისხმევით.

ირანის გაზი არის ინტერესების კიდევ ერთი დაპირისპირების სფერო. რუსეთის მთავარი მიზანია, ჰქონდეს სატრანზიტო გზა ირანთან, რომელიც აბსოლუტურად მიუღებელია დასავლეთისთვის. ირანს სურს, გახდეს აქტიური მონაწილე საერთაშორისო გაზის ბაზარზე. მიუხედავად იმისა, რომ რუსეთი მისი ძირითადი კონკურენცია, მათ შორის მრავალი საერთო ინტერესი არსებობს: წინააღმდეგობა აშშ-სთან და ნატოსთან და სხვ. მას შემდეგ, რაც მოიხსნა ირანზე დანესებული სანქციები, რუსეთი შეეცდება ჩრდილოეთ-სამხრეთ ვექტორის ამოქმედებას. ამისთვის კი მას დასჭირდება საქართველოს თავისი ენერგეტიკული პოლიტიკისადმი დაქვემდებარება. ამის მცდელობა უკვე იყო ამა წლის დასაწყისში გადაესინჯათ ჩრდილოეთი-სამხრეთის მიმართულებით რუსული გაზის ტრანზიტის საფასური საქართველოსთვის. მოსალოდნელია, რომ ეს საკითხი ახლო მომავალში კვლავ დადგება დიდი სიმწვავეით. რუსეთისათვის გაზის ფასი არის ის „პოლიტიკური იარაღი,“ რომლითც იგი ზემოქმედებს როგორც ვროპის, ასევე სხვა ქვეყნებზე.

საქართველო არის ენერგოპოლიტიკის ერთ-ერთი რეგიონული მოთამაშე და აქვს ნამყვანი როლი უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის განმტკიცებაში კავკასიის რეგიონში. პოლიტიკურ ძალებს შორის რეგიონული გეოპოლიტიკური ბალანსი და ეკონომიკური ვექტორი ცენტრალურ კავკასიაში განისაზღვრება იმით, თუ რა პოზიცია ექნება საქართველოს და გაუძლებს თუ არა იგი რუსეთის ზეწოლას.

ავტოსატრანზიტო და სარკინიგზო გზები და მეგაპროექტები აძლიერებს საქართველოს რეგიონულ მნიშვნელობას და ხელს უწყობს

შემდგომ ინტეგრაციას. ამასთან, საქართველოს სატრანსპორტო დერეფანი უსაფრთხოების შენარჩუნების არსებითი კომპონენტია და ამ თვალსაზრისით, საქართველოს როლი და იდენტობა ძალიან მნიშვნელოვანია ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში განვითარებაში.

დასკვნა

კავკასიას სჭირდება ევროპა, ნატო და რუსეთი ეკონომიკური რეფორმების განხორციელების მიზნებისათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში, საქართველო ვერ განახორციელებს რეგიონული განვითარების მიზნებს.

მას სჭირდება თანამშრომლობა და ნორმალური ურთიერთობები ყვლა ქვეყანასთან. საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიიდან ცნობილია, რომ პატარა ქვეყნის ყველაზე დიდი უბედურებაა იყოს გიგანტური ქვეყნის მეზობელი, მითუმეტეს, თუ ეს გიგანტი მისი ყოფილი ხელისუფალია. საქართველოს ინტერესებშია, იყოს მეგობრული რუსეთთან, როგორც ჯანმრთელ და მდიდარ მეზობელთან. ეს იმას ნიშნავს, რომ რუსეთი შეიძლება იყოს კარგი როგორც ბაზარი, როგორც ინვესტიციების წყარო, თუ იგი გახდება დემოკრატიული სტაბილიზაციის ფაქტორი მთელ რეგიონში” [Rondeli 2010: 307]. თუმცა გიგანტი მეზობელი ვერ გახდა სტაბილურობის გარანტია კავკასიაში. მრავალი ფაქტორი არსებობს იმის დასამტკიცებლად, რომ რუსეთმა შეიძლება მოახდინოს დესტაბილიზაცია კავკასიაში. საქართველოს წინაშე დგას რუსეთისგან მომდინარე რეალისტური საფრთხეები. დასავლეთისკენ ორიენტირებული განვითარების ვექტორი არის ამ საფრთხეების გამანეიტრალებელი პირობა. საქართველოს უნდა, დაამყაროს ბალანსი როგორც რუსეთთან, ასევე ევროპასთან და ამით უზრუნველყოს თავისი და ცენტრალური კავკასიის სტაბილურობა და ეკონომიკური განვითარება. ეს არის მისი რეგიონული იდენტობის დომინანტური თვისება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Hettne, B. (1996). Globalization, the New Regionalism and East Asia, in the: Globalism and Regionalism, Ed. by Toshiro Tanaka and Takashi Inoguchi. <http://archive.unu.edu/unupress/globalism.html>.
2. Rondeli, A. (2010). It's Georgia's Interest to be Friendly with Russia. Interview with Dr. Alexander Rondeli. *Caucasian Review of International Affairs*. VOL. 4 (3). CRIA. <http://www.cria-online.org/Journal/12/Done-Interview-with-Alexander-Rondelli.pdf>
3. Hurrell, A. (1995). Regionalism in Theoretical Perspective, in Louise Fawcett and Andrew Hurrell (ed.), *Regionalism in World Politics*. Oxford: Oxford University Press. PP.
4. Bergsten, F. (1997). Open Regionalism, Working Paper 97-3, Peterson Institute for International Economics. <http://www.iie.com/publications/wp/wp.cfm?ResearchID=152>
5. <http://www.wto.org/english/thewto-e/countries-e/georgia-e.htm>
6. Tokmazishvili, M. (2014). New Realities in the South Caucasus: Georgia-EC, Armenia-CU: Contradictions and Opportunities for Cooperation. In the book: *Russia-Georgia: Challenges and Perspectives in the Economic Sector*. ICCN, RIAC. Tbilisi.
7. www.stat.gov.az; www.geostat.ge; www.armstat.arm
8. Papava, V. (2016). Georgia's Choice: The European Union or the Eurasian Economic Union. *Georgian Foundation for Strategic and International Studies, Expert Opinion*, N 57.

Political Economy of Regional Identity of Georgia

Mikheil Tokmazishvili

Doctor of Economic Sciences,
Professor St. Andrew the First-Called Georgian University
of the Patriarchate of Georgia,
Ass. Professor Ivane Javakhishvili Tbilisi state University

Key words:

GEORGIA, IDENTITY, INTEGRATION

Summary

Discusses dominant features and characteristics of regional identity of Georgia, characterizes the vectors of development of Central Caucasian counties and role of Georgia in regional cooperation, assessed the impact of the foreign trade and conflict between the EU and the Eurasian Union and determined the geopolitical function of Georgia in the Central Caucasus.